

Bài 25: KHÁNG CHIẾN LAN RỘNG RA TOÀN QUỐC (1873 – 1884)

II- Thực dân Pháp đánh Bắc Kỳ lần 2. Nhân dân Bắc Kỳ tiếp tục kháng chiến trong những năm 1882-1884

1. Thực dân Pháp đánh chiếm Bắc Kỳ lần thứ hai (1882)

1. Thực dân Pháp đánh chiếm Bắc Kỳ lần thứ hai (1882)

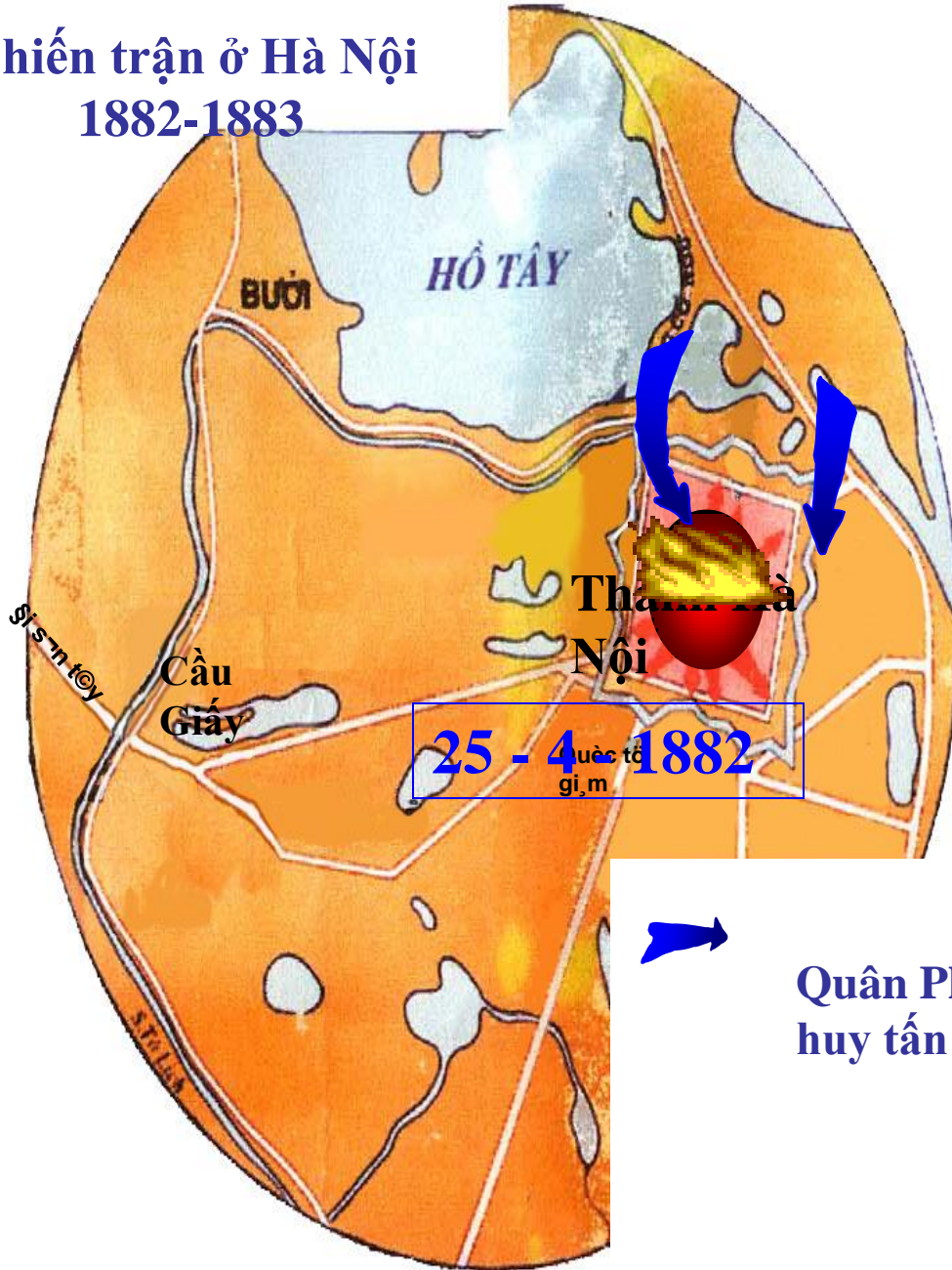
Sau Hiệp ước 1874 tình hình nước ta và Pháp như thế nào?

Ở Nghệ - Tĩnh nhiều cuộc khởi nghĩa diễn ra với
khẩu hiệu:

“ Dập diều trống đánh cờ xiêu
Phen này quyết đánh cả Triều lẫn Tây”

Chiến trận ở Hà Nội 1882-1883

Quân Pháp đánh thành Hà Nội

Quân Pháp do Ri-vi-e chỉ
huy tấn công Hà Nội

Hoàng Diệu

“Thần là một kẻ thư sinh, biết đâu việc binh bị mà Bệ hạ lại giao cho cái chức vụ quá quan trọng. Làm sao tin được lòng giặc, nên thần lo sửa soạn đề phòng. Việc chưa xong thì binh Pháp kéo đến. Thần trộm nghĩ, Hà Nội là cuống họng của Bắc Kỳ, nên thần thường tâu về triều xin thêm binh, nhưng lại bị Bệ hạ quả trách...Một mình thề với Long thành, nguyện theo Nguyễn Tri Phương nơi suối vàng vậy”.

Đã tay cầm bút lại cầm binh
Muôn dặm giang sơn nặng một mình
Thờ chúa, chúa lo, lo với chúa
Giữ thành, thành mất, mất theo thành

Suối vàng chắc hẳn mài gươm bạc
Lòng đỏ đành đem gửi sử xanh
Di biểu nay còn sôi chính khí
Khiến người thêm trọng bút khoa danh.

Tượng thờ Tổng đốc Hoàng Diệu trên vọng lâu Bắc Môn

1. Thực dân Pháp đánh chiếm Bắc Kỳ lần thứ hai (1882)

- Lấy cơ triều đình vi phạm Hiệp ước 1874, ngày 3/4/1882, Ri-vi-e kéo quân ra Hà Nội.
- 25/4/1882, Pháp tấn công và chiếm thành Hà Nội.
- Pháp chiếm Hòn Gai, Nam Định và nhiều tỉnh khác

Theo em vì sao
thành Hà Nội thất
thủ?

Sau khi thành Hà Nội
thất thủ, thái độ của
triều đình Huế như thế
nào?

Do không có
sự quyết tâm
đánh giặc của
triều đình.

Triều đình lúng
túng, vội vàng cầu
cứu nhà Thanh. Cho
người ra Hà Nội
thương lượng với
Pháp, yêu cầu quân
ta rút lên mạn
ngược.

2. Nhân dân Bắc Kỳ tiếp tục kháng Pháp

**Nhân dân Hà Nội đã phối
hợp với quân đội triều
đình để kháng chiến
chống Pháp như thế nào?**

- Ở Hà Nội, nhân dân tự tay đốt nhà, tạo thành bức tường lửa chặn giặc.
- Tại các địa phương, nhân dân tích cực đắp đập, cắm kè trên sông, làm hầm chông, cạm bẫy.... chống Pháp.

Trận Cầu Giấy 19-5-1883 Ri-vi-e tử trận

2. Nhân dân Bắc Kỳ tiếp tục kháng Pháp

❖ Hà Nội và các tỉnh miền Bắc:

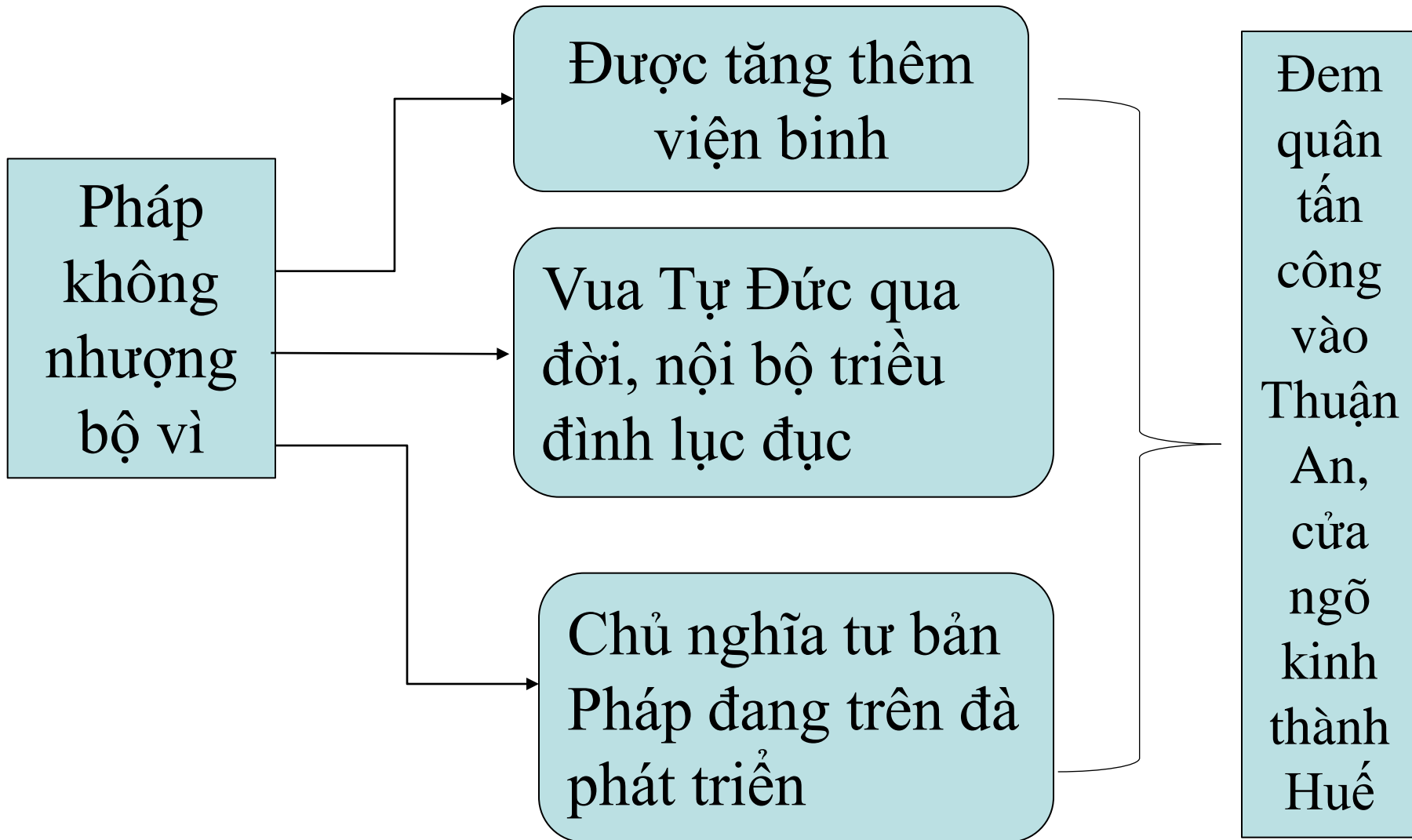
- Nhân dân tổ chức thành đội ngũ, tự trang bị khí giới chống giặc.
- Khi thành mất, nhân dân tiếp tục chiến đấu trong lòng địch.

❖ Trận Cầu Giấy lần II

- 19/5/1883, quân ta giành thắng lợi trong trận Cầu Giấy lần II.
- Ý nghĩa: Nhân dân phấn khởi, có khả năng đánh thắng Pháp. Pháp hoang mang, lo sợ.

2. Nhân dân Bắc Kỳ tiếp tục kháng Pháp

Tại sao Pháp không
nhượng bộ triều
đình Huế sau khi
Rivie bị giết ở Cầu
Giấy?

Vua Dục Đức (20/7 – 23/7/1883)

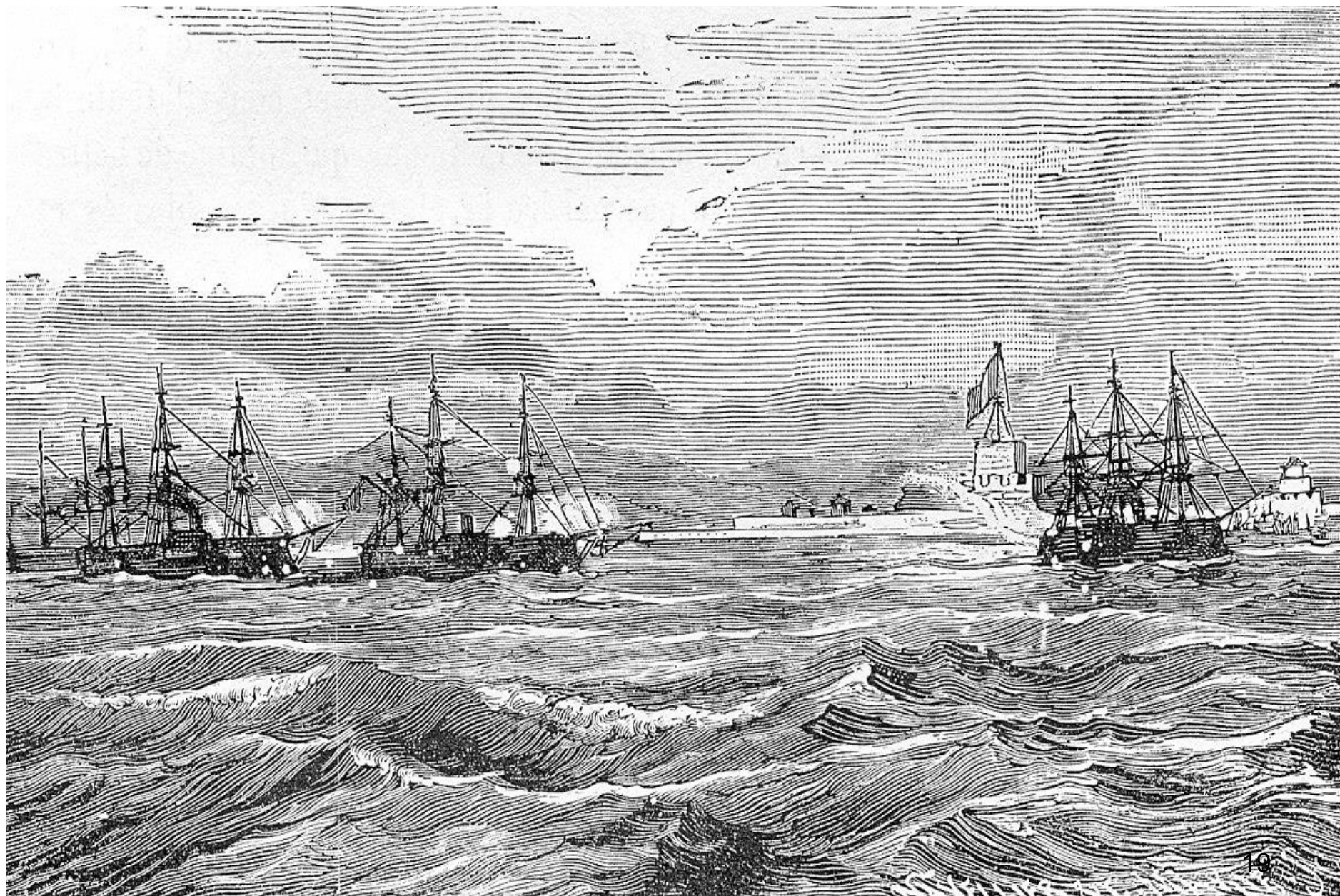

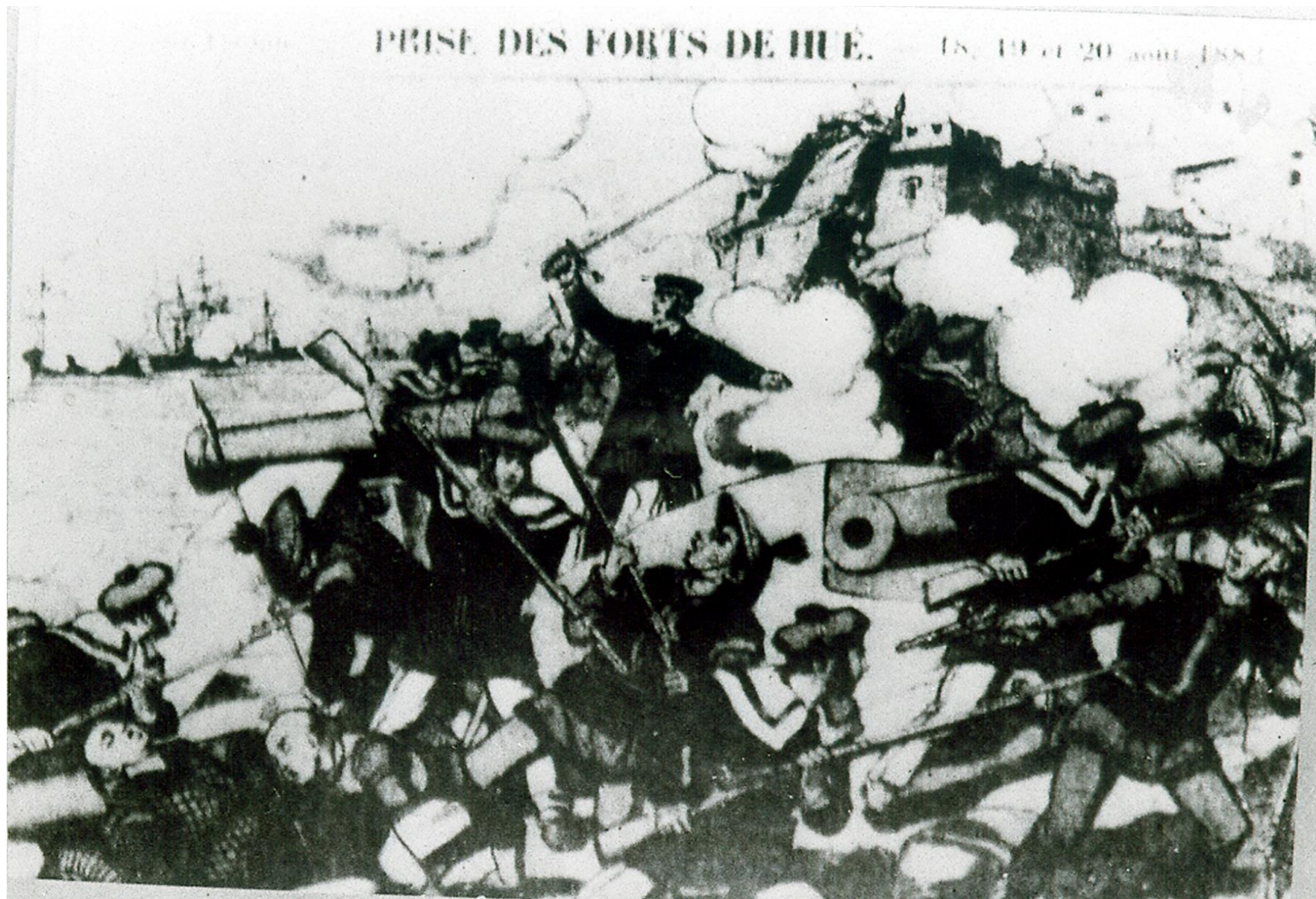
Vua Hiệp Hòa (6/1883 – 11/1883)

3. Hiệp ước Pa-tơ-nốt. Nhà nước phong kiến Việt Nam sụp đổ (1884)

18-8-1883 tàu Pháp áp sát cửa biển Thuận An (Huế)

Pháp tấn công Thuận An 1883

Quân Pháp đổ bộ vào cửa biển

3. Hiệp ước Pa-tơ-nôt. Nhà nước phong kiến Việt Nam sụp đổ (1884)

- 18/8/1883, Pháp tấn công Thuận An (Huế) →
20/8/1883, chiếm Thuận An.

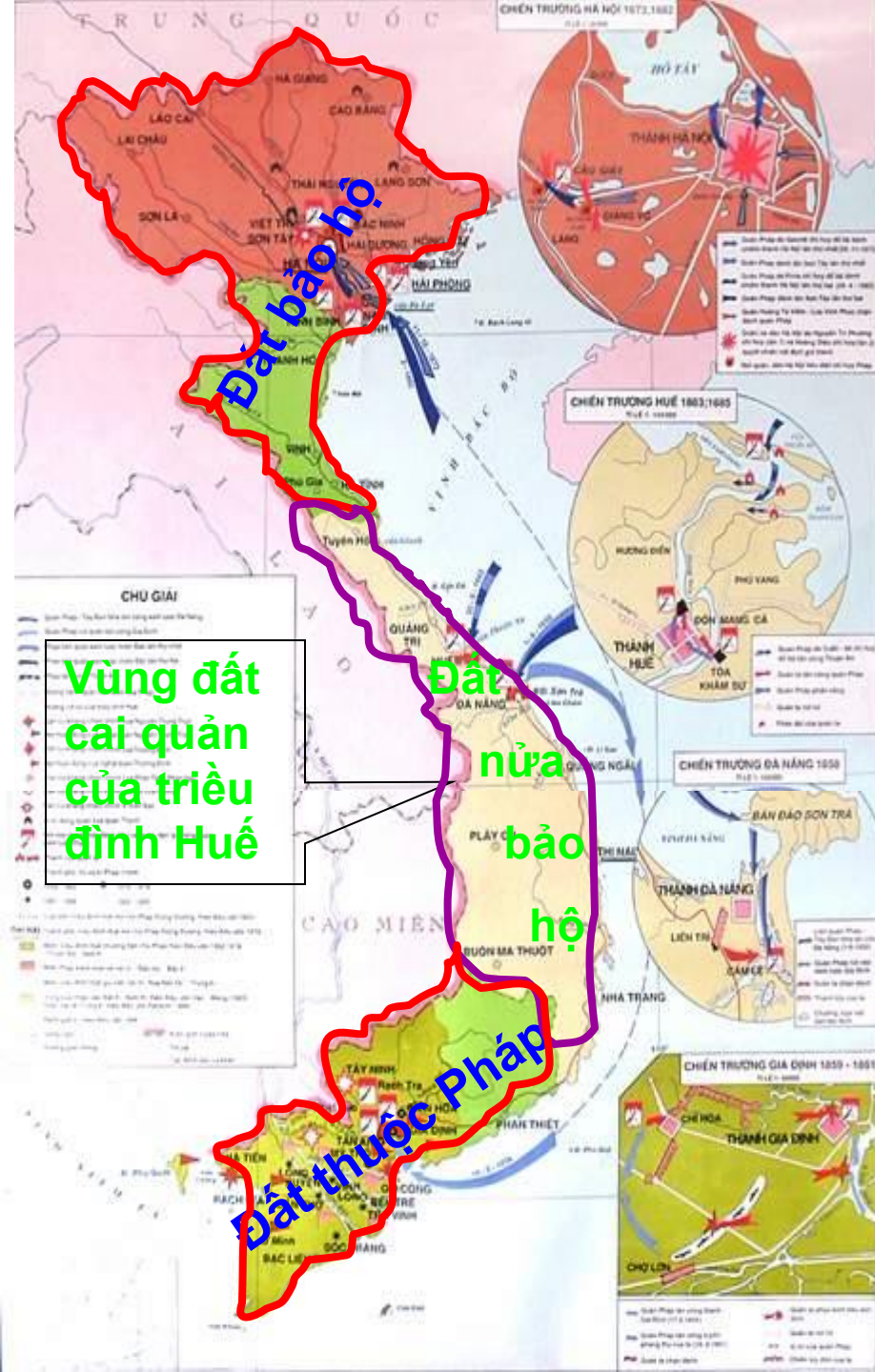
Nội dung Hiệp ước Hác-măng.

-Triều đình Huế chính thức thừa nhận nền bảo hộ của Pháp ở Bắc Kỳ và Trung Kỳ, cắt tỉnh Bình Thuận ra khỏi Trung Kỳ nhập vào đất Nam Kỳ thuộc Pháp. Ba tỉnh Thanh - Nghệ - Tĩnh được sát nhập vào Bắc Kỳ.

-Triều đình cai quản vùng đất Trung Kỳ, nhưng mọi việc đều phải thông qua viên Khâm sứ Pháp ở Huế.

-Công sứ Pháp ở các tỉnh Bắc Kỳ thường xuyên kiểm soát những công việc của quan lại triều đình, nắm các quyền trị an và nội vụ.

-Mọi việc giao thiệp với nước ngoài (kể cả với Trung quốc) đều do người Pháp nắm. Triều đình Huế phải rút quân đội ở Bắc Kỳ về Trung Kỳ.

3. Hiệp ước Pa-tơ-nôt. Nhà nước phong kiến Việt Nam sụp đổ (1884)

Trước sự phản kháng
của nhân dân, thực
dân Pháp đã làm gì?

-> Sau Hiệp ước Hác-măng, Pháp chiếm các tỉnh Bắc Ninh, Thái Nguyên, Tuyên Quang ...

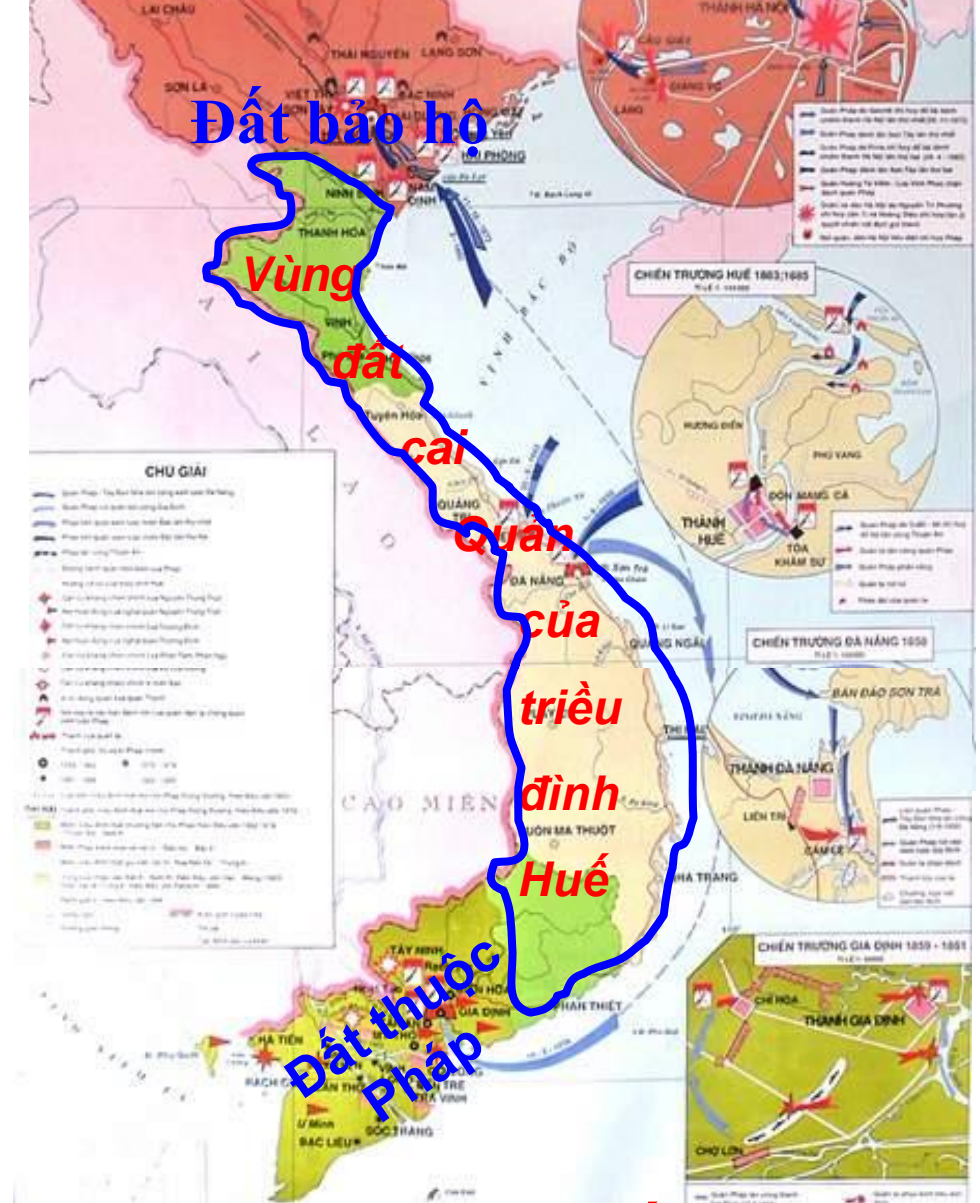
Vua Kiến Phúc (12/1883 – 8/1884)

Nội dung Hiệp ước 1884, khác với Hiệp ước năm 1883 ở điểm gì? Hậu quả sau khi kí Hiệp ước?

Hiệp ước Hác-măng

Hiệp ước Pa-tơ-nốt

Hiệp ước pa-tơ-nốt

signé le présent Traité et y ont apposé
leurs sceaux.

Fait à Hanoi, en double expédition,
le 6 Juin 1884.

(S.S.) signé : Patenôtre

(S.S.)

Nguyễn Văn Đình

Phạm Thân Đạt

Trần Văn Phan

3. Hiệp ước Pa-tơ-nôt. Nhà nước phong kiến Việt Nam sụp đổ (1884)

- 25/8/1883, triều đình kí Hiệp ước Hác-măng. Nội dung: thừa nhận quyền bảo hộ của Pháp ở Bắc Kỳ và Trung Kỳ.
- 6/6/1884, kí Hiệp ước Pa-tơ-nôt → Chấm dứt sự tồn tại độc lập của triều đại phong kiến nhà Nguyễn.

Thằng Tây nó ở bên Tây
Bởi vua chúa Nguyễn rước Thầy đem sang
Cho nhà, cho nước tan hoang.
Cho thiệp ngậm đắng, cho chàng ăn cay.
Cha đời mấy đứa theo Tây.
Mồ cha mà bố voi dày biết chưa?
(Thơ ca yêu nước TK XIX)

HIỆP ƯỚC HÁC – MĂNG

.. Với bản Hiệp ước 25-8-1883, về căn bản từ nay Việt Nam đã mất quyền tự chủ trên phạm vi toàn quốc, triều đình Huế đã chính thức thừa nhận sự bảo hộ của nước Pháp, mọi công việc chính trị, kinh tế ngoại giao của Việt Nam đều do Pháp nắm...

Về quân sự, ngoài việc phải nhận huấn luyện viên và sĩ quan chỉ huy Pháp (khoản 23), triều đình phải triệt hồi số quân lính đã đưa ra Bắc Kì trước đây (khoản 4), Pháp đóng những đồn binh dọc theo sông Hồng và những nơi xét thấy cần thiết (khoản 21), Pháp toàn quyền sử trí đội quân Cờ đen (khoản 22).

Hiệp ước Pa-tơ-nốt

Khoản 1: nước Việt Nam thừa nhận sự bảo hộ của nước Pháp là nước sẽ thay mặt Việt Nam trong mọi việc ngoài giao với ngoại quốc và bảo hộ người Việt Nam ở nước ngoài.

Khoản 3: tại các tỉnh nằm trong giới hạn từ giáp Nam Kỳ đến giáp Ninh Bình, các quan lại triều đình sẽ tiếp tục cai trị nhân dân như cũ, trừ các việc thương chính, công chính cùng các việc cần có chủ trương nhất trí, cần có kỹ sư Pháp hay người châu Âu giúp.

Hiệp ước Pa-tơ-nốt đặt cơ sở lâu dài và chủ yếu cho quyền đô hộ của Pháp ở Việt Nam.

(Đại cương lịch sử Việt Nam, tập II)